

MA-158

Somogy megyei Múzeum
Megyei Adattár

MA-158

Írástípus: Császár írástípus

Írástípus ideje: 19th.

Tartalóm: Monográfia

Olvasás: 1 oldal

Belsőírás: nyomtatott; Monyumentumok
katémetés; XXIII

Írástípus

**MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT**

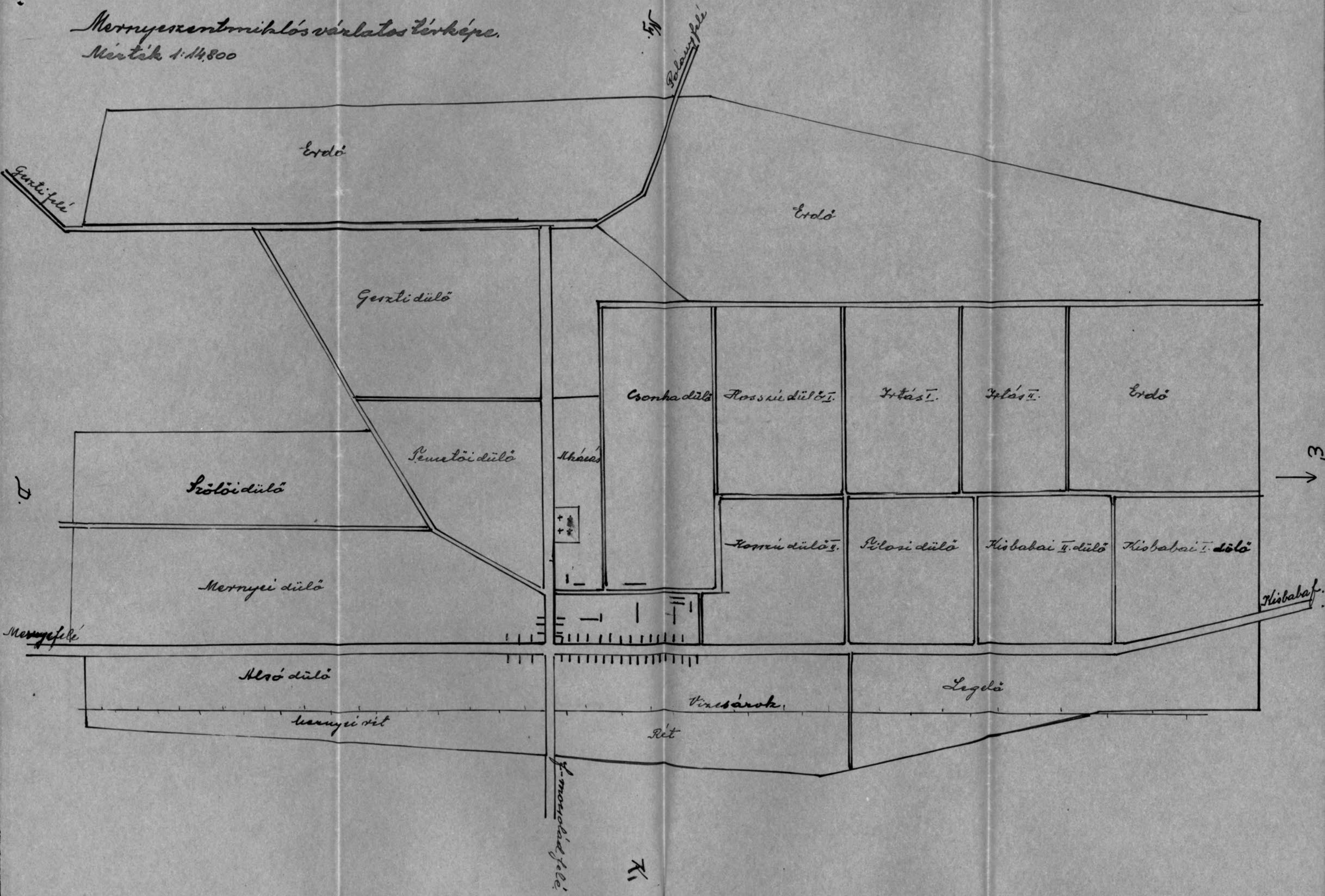

KISKUNHALASI GYÁRA

Írástípus

Írástípus ideje: 19th. 170. oldal alól

Mernyeszentmiklós váraltos térképe.
Mérték 1:14,800

Menyesszentmiklós monográfiája.

I. A lakóhely nevének, elhelyezkedésének, nagyságának vizsgálata.
 Menyesszentmiklós, újabbán Szentmiklós, mint puszta, a piarista rend birtoka volt. Nevének eredetét nem sikerült kikutatnom. Lakóinak nagyrésze a piarista rend alkalmazottja volt, csak 6 család került fel Menyesszentmiklósra a hárszegi földjuttatás folytán. A volt alkalmazottak körül a legöregebb is, csak az első világháború után került Szentmiklóssra. Így megkérdem a monográfia összeállítását az, hogy a régebbi idők tanúi nem élnek a hárszegben s magam is, csak másfelé kerültem a hárszegbe.

Az irások feljegyzésén a menyesszentmiklósi kormányzósgán vezettek, melyeket a kormányzósg - Menyesszentmiklós történeti táborasághoz - magával vitte.

A piarista rend, a hivatali jegy, 1807 július 10. én kelt elhatározásával, a rihesfelméri husztodiátust a rendnek adományozta.

Ezen adományozás folytán lett a piarista rend, a terület tulajdonosa. Az adományozott Szentmiklósi határ nagysága 1070 kat. hold. Mire tem perint, ebben az időben igen kis területet műveltek még, mert a dombosabb részeket, mint ma is, eddig borsította, míg az alacsonyabb részeket, mely elég nagy hiterjedésű, legelőnek használták.

Az endők egy részének kiirtása után, keményítették az a földművelésre, míg a legelőh egy része (ma is az, vagy, mint használat használták).

A földművelésre való áttérés, ^{honta magával,} mely jóvédelmezőbbnek mutatkozott az endőgardálkodással, hogy a múlt század második felében, ipólittekel lássák, el p. pusztát lélelték meg a területen. Erre az a tény enged következtetni, hogy a téglaipar adva volt az igen alkalmas válygy talaj, valamint az olcsó tüzelő: a fa. A téglaipar - romos állapotban - ma is áll és a környékre azt mutatja, hogy itt több évtizeden keresztül, rendszeresen igetlik a téglát, melyet részben helyben, részben menyesszentmiklósra, vagy a környékére - vadai - rendi birtokhoz, használták fel.

A téglagyártás a felrakabadulásig - rendszeresen folyt és a környező körsígek is sokat felhasználtak az építkezéseiknél.

Az iskolát hivőre, mely 1898-ban épült, az épületekben némamennyire felhasználható.

A puszta, a Luranyi-Vadi országúttól nyugatra, a Polány-felsőmorsoládi úttól északra, egy kisebb ^{terület} ~~terület~~ területtel. Észak felé, kissé hullámosan nyitott, nyugat és dél felé nyugati emelkedésű hegyekkel, míg kelet felé nyugati lejtősödik. A Luranyi-Vadi-i országúttal délre, a galgaföldi síkságra, legelőre, mezőre.

A mellől nem éppen vidék területén, az épületek egy része kelet-nyugati, más része, így az iskola is, észak-dél irányú. Az épületek mind téglából készülték, csúszkával és palával vannak is voltak fedve.

A felrakabadulás után, 1948-ban az épületeknek nagy részét lebontották és a Luranyi-Vadi-i út valamint a Polány-felsőmorsoládi út határolású területet építették. A lakóházak minőségű és kényelműek. A külső vakolás (még hiányzik, de már néhányan már ismét megkezdtek). Az épületek anyaga köztéglák, fedőanyaguk csúszkával, galgafölddel, és palával, csúszkával (minőségű).

A körsík határa ca. 3.5 km². A körsígen végig húzódik a körsík, a rajta rendszeresen tartott Magyar-É. l. i. autóbusszárak, valamint a körsíktól önkéntes f. morsolád vasútállomás kedvű és körsígre kerülkedésére.

II. A lakóhely természeti földrajza.

A körsík területének felső részén kelet-nyugat felé haladva a lapos-lyás-lyelő, amely nyugati emelkedésű az iskoláig ahol 184 m-es magassági pont van. Itt ~~felépítés~~ ^{felépítés} nemű térség van, melyen a végigpuszta, major, épületek voltak és részben máig is vannak. Ez a ~~felépítés~~ ^{felépítés} ca. 40 hat. hold nagyságú, melytől nyugatra haladva (Polány felé) 230 m magasságig emelkedik, hogy Polány felé haladva lejtőben járjon el a körsík határát. A dombrészület észak-dél irányú, melyet a körsík déli határán húzódik völgy szelvény meg, hogy aránytalan Luranyi-hegység.

A víz útja a körsík területéről keleti irányú, míg a ví-

ten végigkísértem a csokhoz nem ér. Ettől kezdve a dióirányban
haggya el a hősígy határát, haggya naposba jussan.

Egyszerűtől viszonyai a magyis viszonyokkal egyezik. Az 1929,
1940, 1953, és Telcs, az 1933, az 1953-as aszályos évek emlékeztetnek.

Időjárásról feljegyzések nem történtek! - Az uralmodó rit-
jánas: iszaki. - A csapadékok (nagy vires, hűlőnőre a rá-
gros esők vires, hirtelenül folyik le a lejtőkhöz és kevés hasznat
látja a mezőgazdaságnak. A télany felé hirtelen tölt a víz.
Teljesen himes és használatos hirtelen helyette. Ez az akácás
legelőn - keresztül - keresztül - keresztül.

A hősígynek - egy hisz patakhoz hirtelen - más folyó, vagy álló-
víz nincs. Er a hisz patak iszaki - dél felé folyik a ritka isz-
legelőn keresztül. Nyáron semmi víz nincs ugyan, de há-
lvadás és évi esők alkalomával a patakban ott meder. Nem
tudja leveretni a nagyobb mennyiségű vizet. A víz egykor el-
árasztja a ritka, és a legelőt is nagy mértékben sánta annál mi-
nőségét. - A talaj felső rétege vályagtalaj, melynek 8-10 m
mélységben homok. Er a kutak általában meglehetősen és gyakori
Tisztított vizet, hirtelen ismét teni rühözés. Fő rétege nem
mondható hirtelen talannak, mert a talaj felső 80%-a goly-
vás (kőszelvény (megállapítás). A felületi rétegek is sok a goly-
vás. Egy ártéri hirtelen igen nagy rühözés volna a hősígynek.

A hősígy területét főleg nagyobb részt endobonitollal. Felm-
leg az endo terület 370 kat. hold. Nagy vires lomb levelű: tölgy,
nyír, hős, juhar és akác. Főleg területen összefüggően, és elnor-
tan van lucfenyő. Főleg tűkkel és tölgyel, lucfenyővel
történi az endoitis. Az endo aljnövénycete: nagyfű, ga-
lagonya, köhény, kerekvirágú, fagyal és bodra. Gyomnövényei: kő-
halom, tudófü és bodra. Gyomnövényei: csala, pitypang, paraj,
kanyara, stb.

A jelenlegi endo kőrt egyrészt alkot, mely 1925 után hirtelen
be. A jelenlegi út két oldalán volt egy 87 kat. holdat hirtelen mánta,
melyet a priarista endo 1925 évi kezdettel endoitis terület
is 1939-ben fejezték be. Ugyanezen időpontokban kezdte ^{és fejezte be} ~~meg~~ ^{terület}
terület megindulással, a mai ir. 1. és 2. nevű viselő mánta területében
lévő endo. rétegeket, melynek folytatás egyrészt lett az endo is jobb

minőségű tráétkör jutált.

A gardasági növények körött főként bura, árpa és a Mulhorica visci a vezető nevelés. Burgonyát is sorolunk nem termelnek.

Izraeli növények: cukorrépa, napraforgó és a hender.

A körszig lakói 350 hat. holdon gardaálkodnak, így nem termelnek szőlőt. Szakmáink növények: lucerna, lóher és csalamádé.

A körszig területén régóta szőlő, nyúl, fácán és fogoly volt. A utóbbi időben történt pindvétel és lelkiismeretlen vadászatok miatt, lassan ritkaság számukra. A őrt már nem látni.

A körszig falaja: körműjü völgy falaj. A altalaj - mélyebb rétegen - már homokos. Emiatt néhány hutak asára, és gyahoritiszogatásra sorol. A határ falaj szövetile altalában egyforma. Termőképes sűrű növényzetből egyenlőtlenül volnak az egyes határ, ha minden garda, egyenlő mértékben gondoskodna a termőképes terület használatáról. A rossz gondozott földet meg kell látni, hogy gardája nem helyben lakik.

III. A lakóhely története.

A lakóhely történetére vonatkozólag - a bekezdésben nem adható hivatalos - nem sikerült más felkutatni. A fennálló ipületek köré követhetve 1860-70 körül kezdett a pusztát ipületekkel ellátni. Addig valószínűleg lenyűgölő jártak ki az alhalmarattak az itt elterülő földet megművelésére. Errel enged követhetett elbbi az időből néhány 10. és vetésforgó, mely a követhető volt:

1) Zabosbűkköny. 2) Bura. 3) Kópa lóherével. 4) Lóherével. 5) Legelő. 6) Bura. 7) Mulhorica. 8) Lóherével. 9) Cini halásos.

10) Zab. / Az ilyen vetésforgót a távoli földet használatra még az 1920. as években is, ahol nem volt lehetőség a tráétkörrel ellátására, annak odanállítása költséges volt.)

1945 előtt már négyes vetésforgót alkalmaztak, (mert erre megvolt az adottság.)

1944-ben 53 kommunális alkalmazott, ill. a pusztán. A példásúknak jó helyre volt, így ritkán volt váltóras.

A földreform folyamán 100 hat. hold maradt vissza a

piarista pseudueh, 350 hat. hold nautat ar alkaluarasban
vett pulidek hapuak is 100 hat. holdat a mennyei igeny loh.
vuk ontanak hi. A piarista pseud 1948 ban temand a neki
guttatott tenuletril is ar allanni gardasag venni el, mely
jelenleg vityarol ivanyitja.

A foldbirtoh meyorlasa 1945. ig 550 hat. hold nautat, 367
hat. hold veda is 150 hat. hold vit is legala. A jelenlegi meyorlas
A harhelyen gutott pulid sig 1948. ban herdi meg lahokarak
ipitiseit. jelenleg 44 magan tulajdonban liva har van. Eren kivul
ar all. gardasagual 4 lahokara van is ar all. Tamitri lahok, mely
ar isholaval egy tetö alatt van.

A lahossag lelkunama: 235. Ebbol tauhateles korban livok
nama: I-IV. o. ban 23, V-VIII. o. ban 16. A felrötagorat tanuloi fel-
samosoladva jarnak.

A paporsodasi arany nom 1945 óta 3-3.5% A halalorasi arany
nom ar idö alatt 1-2% as.

Az embernek megnyilatkozasa szerint, mint pulidek, 1945-öt
rendezett hövülmennyek hövött iltek. Allattaxtari lehetö-
sighük megvult, igy - fihent pentisallomanyuk - magyan nio
vult. Ezt mennyesigiley is minösighely is rihent a lahokar-
tal megmenteni. Ennek hövöshetö, hogy a har helyjuttatas
utan, rövid idö alatt felépülhetlek. Az epithesis is ar 1952-es
analyses is megcsappantotta illatállamanyukat, de man
ar ivben namottva pulhedis is lehetö.

A lahossag noygalmas dolgos is nem pararol. A hövülmennyek
her alkaluarahodva pl is ruhahodok. Taharikor pletivel igye-
kenik koratajat vendlie korui, melyen megvult temivaloja van.

Ciganyok 1945 után henuittek a hövösig be, mint all. gard. dol-
gorok is mint grasztorok. jelenleg egy 8 tagu csalad el. Eren ön-
zik a rentiseket is a markahat. Rendezett viszonyok hövött-
golyani miodan - eluek. Egyezzenek hith jan a III. v. ba.

II. Gardasági illet földrajza.

A községi egész területén 1070 hat. hold. Ebből 550 hat. hold nántói, 370 hat. hold nádó és 150 hat. hold legelő és rét. A terület megoszlása az volt 1945 előtt és az maradt 1945 után is. Az 550 hat. hold nántóból 350 hat. holdon a helybeliek, 100 hat. holdon, melyen 1948. ig még a piaristák gardálkodtak, állami gardaság alakult és jelenleg is gardálkodik, 100 hat. holdon, melyet egyéni gardálkúak juttatott a földreform.

370 hat. hold ^{nádó} állami nádógard. területén van.

A 150 hat. hold legelő és rétből 100 hat. hold egyéni gardálkú a többi áll. gard. területén van.

Növénytermelést lásd a 4. oldalán.

A mezőgardasági növények termeléséből - a beszolgáltatáson felül - kevés jut piarista, mintán pedig még 6-10 - tagú családok évi szükségletére is elegendő.

Az állami gardaság főként takarmánytermelésre rendezkedett be, mint a távolabbi - vityai - körpontból irányították, így művelése nehéz. A technikum mellett lévő egy lofogatókóza hírvél, más igazságtétel helyben nincs.

A második világháború előtt, a piaristák területén alatt, a legkisebb mértékű gardálkodás folyt a paraszta területén.

Az 550 hat. hold nántó földön 53 kommunális alkalmas terület, ahonnan a földreform után a látott és tapasztalt gardálkodás igyekezetek folytatók. Hogy nem sikerült azt az eredményt elérni, mint a piaristáké, az az időjárás kedvezőtlen volt. Tíz évig az áll. gardaságra is.

L. S. Cs. kérés!

Az egyéni gardálkú parasztságra is pozitív irányításra rendezkedtek be. A parasztságot igazságra használták, mint 8-10 hat. holdon a lofogatókóza nem tudták helyrehozni, hihasználták. A lofogatókóza fuvarozással, mint az utóbbi időben kevés lehetőségek van, igyekezetek jövődélművelés formái. - Az áll. gard.: van 60 db. bál álló technikum van.

A pozitív irányítás a községi és a legelő régi elöl is történt, mint az 1953. ig az áll. gard. is foglalkozott pozitív műveléssel és hirtelenséggel, de lezárult.

Paraszti irányítás történt, a kedvező helyre van lévő.

(legelőhöz, ritker körrel lakók) a helyzeti adottságot kihasználják. Főként a tyúk és a liba tenyésztése fejlett.

A körszig területén 370 hal. hold áll, eudávan. A hitermelt tölgy és fenyő, mint vasuti talpfa, bányafa és villanyonlopfa alakjában kerül értékesítésre. Az erdő a pihra nem alkalmas, mint tűrifa kerül forgalomba. Ennek nagy részét a török lakói kapják, mintha befejeben, míg a kisebb rész elcsúlli társaságokhoz. A hiváigott területek aromás eudóit is alá kerülnek. Főleg tölgy, bükk és lucfenyővel történik az új telepítés.

A körszig területén jó minőségű agyag van, amit a piaristák a téglaiparért használnak. A téglaipar a kemence- és mosóteleppel van - mely ma áll, de nem használatos.

A körszig útkálorataja. A Seregye-Vadi-i körút átveszi a körsziget. Hapossvár - Palatoulle autóbusz-vonal, forgalom ezen a halad keresztül. Felismeréselad vasútállomás 14 km-re van, is ide is körút vezet.

Kultúrális élet.

A körszig iskolája 1898-ban épült. Iggy (mód volt a gyermekek iskoláztatására. A piaristák Vadi-gyűjtésénél Tokán, mely 6 km-re van, is akkra kéntuiklöstől, iskola nem volt, iggy az otti öltanóhelyesek is ide jártak 1945-ig. Er ide alatt a tanóhelyesek néma 50-80 körött váltakhorott. 1945-ben tanító állás megerősített és önálló iskola létesült Vadi-n is. Az iskola 1941-ig VI. osztályos. 1941-től 1948-ig VIII. osztályos volt. 1948-ban - az államokítás után - a felrakókat a felismeréseladi körpont-i iskolába járnak, iggy a kéntuiklősi tagiskola lett. Ennek folytatás az I-IV. oszt. létszáma 1948-49-ben 27, 1949-50-ben 32, 1950-51-ben 27, 1951-52-ben 28, 1952-53-ban 30 és 1953-54-ben 23.

Az iskola plés tanítói 1898-1923-ig Lipsöcz Főrséf. 1923-1949-ig Kóhá Károly. 1949-52-ig hártou Turini. 1952-től Horvós Ágoston.

A műlök Töröduch az iskolával is egy-hét praládát híve a gyermekek plámmetelével. A felrakókat jó elönnel befolyásolja a körpont-i iskolától való 3 km-es távolság is az időjárás, mely hűlőnőseu. Tülu ahadályorra a tanulóik iskolába járását. Főleg 16 felrakókat a tanóhelyes.

Néprajz. A lakosság, mint öslakosság, nem jöhött
számitásba, mert a körli és távoli környékkel állan-
do váltakozáson ment keresztül. Jötték, mentek, szeri-
lödtek a családok. Vannak, akik 1920 óta itt élnek és
rossan vannak, akik csak 1944. ben, vagy 1945. ben a föld-
reform folytán kerültek Szentmiklóssra. Így nyugodtan
el lehet mondani, hogy ahány ház, annyi róhá.

Az építkezésükön is meglátásuk, hogy akik megálltak,
korábban ideig itt voltak az utóbbi időben. A régiiek
jobbán álltak jószág dolgában. A kárpitisek egyenlő
viszonyban - a gard. épületek is megálltak lakások lebou-
lására utján - jutottak jó anyaghoz. A régi alkalma-
zottnak, az állatállományukban olyan tehénjük volt,
hogy annak értékesítése folytán, az egész bontási anya-
anyagot beépíthették, vagy miy másoktól is tudtak venni,
ahik hiánytalan volt az anyagjuk egy részét pladui,
hogy építkezni tudjanak. Így 3, 2, és 1 róhá, konyhá, ham-
pás, lakások. Vannak, akiknek minden melléképületük
megvan, de olyanok is vannak, akiknek a lakások sine
mily rendben.

Helyi róhá, népviselet nem alakult ki.

Egy faragó népművészet - Kovács fűrészf. és a faluban,
ahol munkájával híressé nemcsak az országos híallí-
tásokon.

Ervényesítjük jó. Egyre - jelenleg - 2-3 családunk van,
de 8-10 gyermek családok is vannak. Ezek családunk 3-3
gyermekjeiről az I-IV. osztályba.

A lakosság (nőgalmas, dolgozó, törekvő és takarékos.
Az állam iránti hűbületteliségük - megáldozatuk
iránt is - igazsággal elgittenni, hogy ezzel bizonyra-
got legyen az, nem csak halálra lenni arizant,
ahinck boldog és szabad életet hőzönheti.

Mennyiségük, 1954 augusztus hó.

Lovászágoston
v. Tamás.